

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาผลกระทบจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรี
ไทย-สหภาพยุโรป

เสนอต่อ

สำนักยุโรป

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

โดย

สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา

16 กันยายน 2563

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อการนำเสนอต่อกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเท่านั้น
ห้ามบุคคลใดลอกเลียน ทำซ้ำ เปลี่ยนแปลง หรือเผยแพร่ส่วนใดส่วนหนึ่ง
หรือทั้งหมด ก่อนได้รับอนุญาตจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

โดยที่ภาคเศรษฐกิจต่างประเทศซึ่งครอบคลุมการส่งออก การนำเข้า และการลงทุนจากต่างประเทศ เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องของไทย ส่งผลในการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน กระจายความเจริญและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย ประกอบกับสหภาพยุโรปเป็นกลุ่มประเทศที่สำคัญและมีบทบาทอย่างมากในประชาคมโลก รวมทั้งในมิติทางการค้าของไทย ปัจจุบัน สหภาพยุโรปเป็นคู่ค้าลำดับที่ 4 และผู้ลงทุนรายสำคัญลำดับที่ 2 ของไทย การจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรปจึงจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของไทย ลดผลกระทบจากการถูกตัดสิทธิ GSP และดึงดูดการลงทุนเพื่อรักษาโอกาสในการเป็นศูนย์กลางภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทยในอาเซียน ทำให้เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2556 รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบกรอบการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป

ไทยและสหภาพยุโรปได้ประกาศเริ่มการเจรจาความตกลงการค้าเสรีอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนมีนาคม 2556 มีการเจรจาไปแล้ว 4 รอบ รอบล่าสุดเมื่อเดือนเมษายน 2557 อย่างไรก็ดี เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยเมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 ส่งผลให้เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2557 คณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปได้ออกข้อมติให้ระงับการเยือนระหว่างประเทศกับไทยจนกว่าจะมีรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้งผ่านระบอบประชาธิปไตย และจะสนับสนุนการเจรจาอีกครั้งเมื่อไทยกำหนดการดำเนินงานที่น่าเชื่อถือในการกลับสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีการเลือกตั้งที่เชื่อถือได้และครอบคลุมทุกฝ่ายและชะลอการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรปจนถึงปัจจุบัน

หลังจากที่ไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินการตาม Roadmap เพื่อกลับคืนสู่ระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2560 สหภาพยุโรปได้ออกข้อมติระบุให้รื้อฟื้นความสัมพันธ์ทางการเมืองกับไทยในทุกระดับอย่างค่อยเป็นค่อยไป และให้กรรมาธิการยุโรปพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะรื้อฟื้นการเจรจาอย่างเป็นทางการเต็มรูปแบบ (full resumption) ภายหลังจากเลือกตั้งของไทย ซึ่งต่อมาไทยได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 24 มีนาคม 2562 จึงมีความเป็นไปได้ว่าไทยและสหภาพยุโรปจะสามารถกลับมารื้อฟื้นการเจรจาได้ในปี 2563

เนื่องจากในช่วงที่การเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรปหยุดชะงักตั้งแต่ปี 2557 จนถึงปัจจุบัน ทั้งไทยและสหภาพยุโรปได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุน เพื่อตอบสนองความท้าทายใหม่ๆ ในบริบทการค้าโลก รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อท่าทีการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป ดังนั้น ในการเตรียมการรื้อฟื้นการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป ที่อาจมีขึ้นในช่วงปลายปี 2562 หรือต้นปี 2563 จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนผลประโยชน์ ผลกระทบ และกำหนดท่าทีไทยในการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรปให้เป็นปัจจุบัน เพื่อประโยชน์สูงสุดของไทยและสามารถตอบสนองต่อประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ที่กำหนดให้ผลักดันการเจรจาจัดทำความตกลงทางการค้าและความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ

การเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรปเป็นการเจรจาความตกลงการค้าเสรีในยุคใหม่ของไทย (second generation FTA) ซึ่งครอบคลุมประเด็นการเจรจาใหม่ๆ ที่ไทยยังไม่เคยมีข้อผูกพันภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ การแข่งขันทางการค้า/รัฐวิสาหกิจ และการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและลบต่อไทย

หลังจากการเจรจาหยุดชะงักไป 5 ปี พลวัตของเศรษฐกิจโลกเปลี่ยนแปลง มีวิวัฒนาการของนโยบายการเมือง กฎหมาย กฎระเบียบ และแนวปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศของทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีความจำเป็นให้มีการศึกษาประเด็นการเจรจาดังกล่าวให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้สามารถกำหนดท่าทีการเจรจาที่เป็นประโยชน์และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสูงสุดให้กับไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี หากมีการรื้อฟื้นการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรปในช่วงปลายปี 2562 หรือต้นปี 2563

นอกจากนี้ การเตรียมการเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการรื้อฟื้นการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป ควรเป็นไปอย่างโปร่งใส (transparency) และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในกระบวนการ (participatory process) เพื่อนำไปสู่การกำหนดท่าทีการเจรจาอย่างเหมาะสม

บทสรุป

จึงควรมีการศึกษาถึงผลประโยชน์และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในการรื้อฟื้นการเจรจาการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) ศึกษาวิเคราะห์ ประโยชน์ ผลกระทบ หลังจากการเจรจาหยุดชะงักถึงปัจจุบัน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณากำหนดท่าทีไทยในการรื้อฟื้นการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรปให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ วิวัฒนาการของนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับสหภาพยุโรป

2) เพื่อประเมินผลกระทบและประโยชน์จากการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรปในระดับมหภาคและในสินค้า บริการ และการลงทุนในรายสาขาสำคัญ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดท่าทีไทยในการรื้อฟื้นการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรปให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศไทย

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ศึกษา วิเคราะห์ และประเมิน โอกาส ผลกระทบ และอุปสรรคของการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรปที่มีต่อไทยในภาพรวม ในเชิงเศรษฐกิจมหภาคและจุลภาคที่จะได้รับในระยะสั้นและระยะยาวต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในภาคเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย แรงงาน และสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาในเชิงปริมาณโดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสมเชื่อถือได้ และในเชิงคุณภาพ

1.3.2 ศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบ โอกาส และอุปสรรคในเชิงปริมาณและคุณภาพในด้านต่างๆ ที่ไทย และสหภาพยุโรปจะได้รับจากการเปิดเสรีภายใต้ ความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป และกับประเทศสมาชิก สหภาพยุโรปที่สำคัญ รวมทั้งผลกระทบในกรณีที่ไม่มีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป ดังนี้

1) การค้าสินค้า – ศึกษาวิเคราะห์นโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบและมาตรการเชิงลึกของไทย และสหภาพยุโรปที่เปลี่ยนแปลงไปในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ในรายสาขาสินค้า รวมทั้งวิเคราะห์รายละเอียด ในประเด็นต่างๆ ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีของสหภาพยุโรปกับประเทศอื่นอย่างน้อย 3 ประเทศ/กลุ่ม ประเทศ ได้แก่ อัตราภาษีศุลกากร การเรียกเก็บอากรหรือเงินเพิ่ม (surcharge) และค่าธรรมเนียม กฎว่า ด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า พิธีการศุลกากร มาตรการเยียวยาทางการค้า (trade remedies and safeguard measures) มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (TBT) และ มาตรการที่มีใช้ภาษีอื่นๆ อาทิ ด้านสิ่งแวดลอม ด้านความมั่นคง ที่จะส่งผลต่อการค้าระหว่างไทยกับ สหภาพยุโรป รวมทั้งคาดการณ์แนวโน้มท่าทีของสหภาพยุโรปในการเจรจากับไทย

2) การค้าบริการและการลงทุน - ศึกษาวิเคราะห์นโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบและมาตรการเชิง ลึกของไทยและสหภาพยุโรป และประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปที่สำคัญ ในรายสาขาบริการและการ ลงทุนที่มีความอ่อนไหวและมีศักยภาพในตลาดสหภาพยุโรป รวมถึง สาขาโทรคมนาคม การเงิน ประกันภัย การธนาคาร การขนส่ง การบริการสาขาอาชีพเฉพาะ เป็นต้น มาตรการสิทธิพิเศษที่ให้กับนัก ลงทุนและผู้ส่งออก ข้อจำกัดรวมถึงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงไปในระยะ 5 ปีที่ผ่าน มา เช่น การเข้าไปจัดตั้งธุรกิจด้านบริการและบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการผลิต การเข้าไปให้บริการโดย บุคคลธรรมดา คุณสมบัติของผู้ให้บริการวิชาชีพ การเคลื่อนย้ายบุคคล และข้อจำกัดด้านการค้าบริการอื่น ที่เป็นการเลือกปฏิบัติ อาทิ National Treatment (NT) Most-Favored Nation (MFN) รวมถึง ข้อจำกัด ด้านการเคลื่อนย้ายเงินทุนและการจัดตั้งธุรกิจ เป็นต้น และนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบของการ คัดกรองการลงทุน และท่าทีของสหภาพยุโรปในประเด็นเหล่านี้ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีของสหภาพ ยุโรปกับประเทศอื่นอย่างน้อย 3 ประเทศ/กลุ่มประเทศ รวมทั้งคาดการณ์แนวโน้มท่าทีของสหภาพยุโรป ในการเจรจากับไทย

3) ประเด็นเจรจาใหม่ๆ เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ การแข่งขันทางการค้า การค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (แรงงานและสิ่งแวดลอม) การคุ้มครองผู้บริโภค พลังงานหมุนเวียน และ กระบวนการระงับข้อพิพาท เป็นต้น โดยศึกษาวิเคราะห์นโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบเชิงลึกของสหภาพ ยุโรปที่เปลี่ยนแปลงไปในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา และท่าทีในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีของสหภาพยุโรป กับประเทศอื่นอย่างน้อย 3 ประเทศ/กลุ่มประเทศ รวมทั้งคาดการณ์แนวโน้มท่าทีของสหภาพยุโรปในการ เสร็จจากับไทย

1.3.3 สสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึง วิชาศึกษานาดกลางและขนาดย่อม (ทั้งในส่วนภูมิภาค 4 ภาค และส่วนกลาง) โดยมีขนาดกลุ่มตัวอย่างจากทุกภาค ส่วน รวมแล้วไม่น้อยกว่า 1,200 ตัวอย่าง

1.3.4 เสนอแนะท่าที กลยุทธ์และแนวทางการเจรจาที่เหมาะสมของไทยในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทย-สหภาพยุโรป ทั้งด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และประเด็นทางการค้าใหม่ๆ โดยให้มีการพิจารณาถึงความเชื่อมโยงระหว่างกันของประเด็นการเจรจาต่างๆ

1.3.5 สรุปการศึกษาผลกระทบ โอกาส และอุปสรรคที่ไทยและสหภาพยุโรปจะได้รับจากความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทย-สหภาพยุโรปและผลกระทบที่ไทยจะได้รับหากไม่มีการจัดทำความตกลงฯ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา/อุปสรรคที่จะเกิดขึ้น การเตรียมความพร้อม ปกป้อง บรรเทาผลกระทบ แก้ไขและเยียวยาของหน่วยงานภาครัฐ

1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงแนวคิดที่สำคัญที่ใช้ในการกำหนดทิศทางการดำเนินโครงการ นอกเหนือจากการดำเนินงานทั่วไปที่ใช้ในการศึกษาความตกลงการค้าเสรีอยู่แล้ว โดยจะอธิบายถึงรายละเอียดของแนวคิด และแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแนวคิดนั้นๆ

1.4.1 การกำหนดยุทธศาสตร์การเจรจาการค้าที่เหมาะสม

การเจรจาการค้าที่เหมาะสมสามารถนำแนวคิด “Pareto Improvement” มาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การเจรจา โดยหลัก Pareto Improvement กล่าวไว้ว่า การจัดสรรทรัพยากรใดๆ จะทำให้สังคมโดยรวมดีขึ้นก็ต่อเมื่อการจัดสรรทรัพยากรดังกล่าวทำให้หน่วยย่อยในสังคมบางหน่วยดีขึ้น โดยไม่ทำให้หน่วยย่อยอื่นๆ ในสังคมแย่ลง ดังนั้นเมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับกรณีการเจรจาการค้าเสรี จะสามารถกล่าวได้ว่า ความตกลงการค้าเสรีจะทำให้สังคมดีขึ้นก็ต่อเมื่อความตกลงการค้าเสรีทำให้หน่วยเศรษฐกิจบางหน่วยดีขึ้น โดยไม่ทำให้หน่วยเศรษฐกิจอื่นๆ แย่ลง

แต่หากพิจารณาในความเป็นจริง ความตกลงการค้าเสรีมักก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อหน่วยเศรษฐกิจบางหน่วย ดังนั้นลักษณะของแนวคิดดังกล่าวจึงอาจเกิดขึ้นได้ยาก อย่างไรก็ตามหากสามารถชดเชยหน่วยเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากความตกลงการค้าเสรี ในขณะที่ประโยชน์ที่สังคมได้รับหลังการชดเชยยังคงเป็นบวก ความตกลงการค้าเสรีดังกล่าวก็เป็นนโยบายที่ควรดำเนินการ เนื่องจากทำให้หน่วยเศรษฐกิจบางหน่วยดีขึ้น ในขณะที่ไม่ทำให้หน่วยเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบแย่ลงเนื่องจากการชดเชย ทั้งนี้จำเป็นต้องพิจารณาว่าการชดเชยดังกล่าวสามารถดำเนินการได้จริงในภาคปฏิบัติหรือไม่

นอกจากนี้ การเจรจาการค้าอย่างมียุทธศาสตร์จำเป็นต้องทราบผลตอบแทน (payoff) ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศคู่เจรจานอกเหนือจาก payoff ที่เกิดขึ้นกับไทย เพื่อจะสามารถกำหนดข้อเรียกร้องของการเจรจาในเชิงรุกไปจนถึงจุดที่ทำให้ไทยได้ประโยชน์สูงสุด และสามารถกำหนดยุทธศาสตร์การเจรจาที่เหมาะสมมากที่สุด

1.4.2 การพิจารณาผลกระทบที่มีต่อกลุ่มต่างๆ

การวิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้า โดยพิจารณาผลกระทบต่อหน่วยเศรษฐกิจในแต่ละกลุ่ม จะทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงต่อหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งนี้ผลกระทบที่ได้ควรจำแนกได้ทั้งในระดับมห

ภาคและจุลภาค ในเชิงปริมาณและคุณภาพ งานศึกษานี้จึงมุ่งที่จะวิเคราะห์ผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีที่มีต่อกลุ่มต่างๆ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

(1) ครัวเรือน

เป็นการวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อประชาชนกลุ่มต่างๆ เนื่องจากการเปิดเสรีการค้านอกจากจะส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสถานะความเป็นอยู่ที่ดี (well-being) ของประชาชนด้วย ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนา งานศึกษานี้จะใช้เครื่องมือการจำลองจุลภาคครัวเรือน (Household Microsimulation) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อประชาชนในระดับครัวเรือน ซึ่งจะทำให้ทราบผลกระทบต่อประชาชนว่ามีรายรับรายจ่ายเปลี่ยนแปลงไปเท่าใด และสามารถคำนวณความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศ ว่าจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด และมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังสามารถวิเคราะห์ผลกระทบในมิติของพื้นที่ เช่น ภาค จังหวัด

(2) แรงงานกลุ่มต่างๆ

ผลกระทบต่อแรงงานในกลุ่มต่างๆ เป็นผลกระทบสำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นเมื่อมีการเปิดการค้าเสรี กล่าว คือ จะทำให้การจ้างงานและอัตราค่าจ้างเปลี่ยนแปลงไป การศึกษานี้จะใช้แบบจำลองเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อแรงงานกลุ่มต่างๆ ซึ่งสามารถจำแนกได้ทั้งมิติของกลุ่มอาชีพ (occupation) และกลุ่มอุตสาหกรรม (industry) โดยเมื่อมีการเปิดเสรีการค้า จะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตในแต่ละสาขา ซึ่งอาจทำให้มีการผลิตที่หดตัวหรือขยายตัว และส่งผลต่อการจ้างงานและอัตราค่าจ้างแรงงาน ทั้งนี้ในระยะสั้น อาจมีแรงงานบางส่วนที่ยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายไปยังสาขาใหม่ ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานตามมา ในระยะยาว จะเกิดการย้ายสาขาการผลิตของแรงงานและเข้าสู่ดุลยภาพใหม่ที่จุดการจ้างงานเต็มที่ (full employment) ดังนั้นจึงควรมีการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อแรงงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

(3) ผู้ประกอบการ

กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปิดเสรีการค้าอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ผู้ประกอบการ โดยการเปิดเสรีการค้าอาจทำให้ผู้ประกอบการบางสาขาได้ประโยชน์ ในขณะที่ผู้ประกอบการบางสาขาเสียประโยชน์ และอาจมีความแตกต่างกันออกไปตามสัดส่วนรายได้จากการส่งออก สัดส่วนการพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้า และขนาดของธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) เนื่องจากธุรกิจขนาดต่างๆ มีความสามารถในการรองรับผลกระทบมากน้อยแตกต่างกัน การศึกษานี้จะใช้การจำลองจุลภาคในภาคธุรกิจ (Firm Microsimulation) มาวิเคราะห์ผลกระทบข้างต้น โดยผลการวิเคราะห์สามารถจำแนกตามมิติต่างๆ ของสถานประกอบการ เช่น สาขาการผลิต ขนาดของกิจการ พื้นที่ตั้ง ธุรกิจของคนไทยหรือต่างชาติ เป็นต้น

1.4.3 การวิเคราะห์พลวัตของผลกระทบ

ในการวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าควรมีมิติเวลาเข้ามาพิจารณาด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผลกระทบในระยะสั้นและระยะยาวมีความแตกต่างกันมาก โดยเป็นการวิเคราะห์ในลักษณะ dynamic เพื่อทราบว่าผลดังกล่าวได้เกิดในระยะสั้นหรือระยะยาว และจะเข้าสู่ภาวะคงที่ (steady-state) ในช่วงเวลาใด ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจะทำให้ทราบว่า หากเกิดผลกระทบเชิงลบหรือเชิงบวกจากการเปิดเสรีการค้า จะมี

ระยะเวลาในการปรับตัวหรือเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ในด้านต่างๆ มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกลยุทธ์ในเจรจา รวมทั้งการกำหนดมาตรการในการเยียวยาที่เหมาะสม

การวิเคราะห์พลวัตของผลกระทบจำเป็นต้องอาศัยแบบจำลองเชิงพลวัต ดังนั้นในงานศึกษานี้ ผู้วิจัยจะพิจารณานำแบบจำลอง GTAP แบบพลวัต (GDyn¹) มาใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้า อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแบบจำลอง GDyn จำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากแบบจำลอง GTAP มาตรฐาน จึงทำให้ในปัจจุบัน ฐานข้อมูลของแบบจำลอง GDyn ไม่ทันสมัยเท่าฐานข้อมูลของแบบจำลอง GTAP มาตรฐาน ซึ่งอาจกลายเป็นข้อจำเป็นในการนำมาใช้ แต่ในระหว่างการดำเนินโครงการ ทีมงานพัฒนา GTAP อาจมีการตีพิมพ์ฐานข้อมูล GDyn ที่มีความทันสมัยออกมา จึงเป็นสิ่งที่ต้องคอยติดตามต่อไป

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) มีข้อมูลที่นำเชื่อถือรองรับการวิเคราะห์และประเมินผลประโยชน์ ผลกระทบ โอกาสและความเสี่ยง เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดท่าทีในการรื้อฟื้นการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป
- 2) รับทราบความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั่วประเทศ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดท่าทีในการรื้อฟื้นการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป
- 3) มีฐานข้อมูลที่ทันสมัยในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำเสนอต่อฝ่ายบริหารในการจัดทำกรอบการเจรจาของไทยภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป

1.6 ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย

150 วันนับถัดจากวันลงนามสัญญา

	ขั้นตอนการดำเนินงาน	วัน				
		1-30	31-60	61-90	91-120	121-150
1	สำรวจเอกสาร วรรณกรรม งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง	↔				
2	จัดทำแนวคิด วิธีการศึกษา และแผนการดำเนินการโดยละเอียด	↔				
3	ส่งมอบรายงานผลการศึกษาระดับที่ 1	◆				
4	วิเคราะห์ข้อเรียกร้อง กฎระเบียบ กฎหมาย และมาตรการที่เกี่ยวข้องของไทยและสหภาพยุโรป	↔	↔			
5	ออกแบบแบบสอบถามความคิดเห็น และแผนการลงพื้นที่ตามกลุ่มเป้าหมาย	↔				
6	ส่งมอบรายงานผลการศึกษาระดับที่ 2		◆			
7	จัดประชุมกลุ่มย่อยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง		↔	↔		

¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก <https://www.gtap.agecon.purdue.edu/models/Dynamic/model.asp>

	ขั้นตอนการดำเนินงาน	วัน				
		1-30	31-60	61-90	91-120	121-150
8	วิเคราะห์ และประเมินประโยชน์และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการความตกลงการค้าเสรีฯ		←→		→	
9	สำรวจข้อมูลแบบสอบถามในภาคสนาม		←→	→		
10	วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม				←→	
11	ส่งมอบรายงานผลการศึกษาระดับที่ 3					◆
12	วิเคราะห์ และประเมินความพร้อมและอุปสรรคปัญหาของไทย					←→
13	จัดทำข้อเสนอแนะท่าที กลยุทธ์ และแนวทางในการเจรจาของไทย					←→
14	จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับตัวและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ และข้อเสนอแนวทางการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบของหน่วยงานภาครัฐ					←→
15	จัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่ผลการศึกษา					◆
16	ส่งมอบรายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์					◆